

STANDARDY

PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk a literatura

Zpracováno dle upraveného RVP ZV účinného od 1. 9. 2013.

Červeně jsou vyznačeny očekávané výstupy RVP ZV, u nichž byly doplněny Standardy (ČJL-9-1-02, ČJL-9-1-06, ČJL-9-1-07, ČJL-9-2-05).

Vypracovala skupina pro přípravu standardů vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura ve složení:

Mgr. Jitka Altmanová, NÚV

Mgr. et Mgr. Miroslava Hájková, MŠMT

PhDr. Ondřej Hausenblas, PedF UK (2. stupeň, KaSV, LV)

doc. RNDr. Tomáš Hoskovec, CSc., FF MU

Mgr. Andrea Kapustová, Cermat

PaedDr. Květoslava Klímová, Ph.D., PdF MU

Mgr. Věra Dubcová, ZŠ Harcov

Mgr. Irena Poláková, Lauderovy MŠ, ZŠ a G při ŽO (2. stupeň, KaSV, LV)

PaedDr. Jana Nedvědová, ZŠ Žižkov, Kutná Hora

Mgr. Jiřina Palkovičová, AP ZŠ

Mgr. Miloslav Vyskočil, NIDV

1. stupeň

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	1. Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-01 Žák čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas
Indikátory	1. žák navrhne vhodný nadpis 2. žák posoudí na základě přečteného textu pravdivost/nepravdivost tvrzení 3. žák posoudí, zda daná informace vyplývá/nevyplývá z textu 4. žák vyhledá v textu odpověď na zadanou otázku
Ilustrativní úlohy	
Výchozí text: Téměř všechny myšlenky a objevy učiněné během věků můžete nalézt v knihách. Kniha je jedním z největších lidských vynálezů. Existuje mnoho druhů knih – od beletrie (např. povídky a romány) po naučnou literaturu (např. příručky, slovníky, encyklopedie). První knihu zhotovili Egypťané před 5 000 lety. Byla napsaná na papyrových svitcích. Římané vynalezli knihu, jak ji známe dnes; pro stránky použili upravenou zvířecí kůži – pergamen. Po staletí se knihy psaly ručně. Byly vzácné a drahé. V 8. století Číňané vynalezli knihtisk. Do Evropy se rozšířil během 15. století. Knihtisk umožnil vyrábět větší množství knih. Dnes se při výrobě knih využívají počítače, fotografické přístroje, stroje samy tisknou, skládají papír, sešívají jej a vážou do knihy. 1. Navrhni vhodný nadpis pro přečtenou ukázkou. 2. Rozhodni na základě přečteného textu, zda uvedená tvrzení jsou pravdivá, či nepravdivá: a) Dříve byly knihy vzácné a drahé, protože se psaly ručně. ANO – NE b) V knihách je zaznamenáno mnoho důležitých myšlenek a objevů. ANO – NE c) Existuje málo druhů knih, většinou jsou to encyklopedie. ANO – NE d) Knihtisk se do Evropy rozšířil v 19. století. ANO – NE 3. Rozhodni, zda uvedená informace vyplývá, či nevyplývá z textu: Nejstarší známou česky tištěnou knihou je Kronika trojanská (1468). 4. Jak se nazývá upravená zvířecí kůže, kterou používali Římané pro stránky knih?	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-1-01.01 ČJL-5-1-01.02 ČJL-5-1-01.03 ČJL-5-1-01.04 Výchozí text: <i>Podle Dětské encyklopedie (původní text byl upraven)</i>

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-02 Žák rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
Indikátory	1. žák vybere z nabídky vhodná slova vztahující se k textu 2. žák vypíše z textu požadovanou informaci 3. žák rozhodne, které informace jsou pro daný text <u>ne</u> podstatné
Ilustrativní úlohy	
1. Vyber z nabídky slovo, které se k textu nevztahuje: Zelená jablka patří k méně oblíbeným druhům jablek, svou chutí však mnohdy předčí jablka s červeným líčkem. Dlouhou tradici v pěstování jablek má tradiční odrůda Zelené průsvitné, dozrávající časně, a to na přelomu června a července. K novějším druhům patří například Idared. Nabídka: pěstování ovoce, jablka, jaro, zelená jablka, časně zrající. 2. Z textu o jablkách vypiš název tradiční odrůdy jablek: _____ 3. Která z uvedených informací se netýká vzhledu kočky? Číslo věty napiš (označ): 1. Kočka má pružné a svalnaté tělo dokonale přizpůsobené lovu. 2. V kohoutku je vysoká asi 30 cm, délka těla včetně ocasu činí kolem 80 cm. 3. Hlava kočky je široká a krátká, má nápadné velké oči. 4. Kočku můžeme získat například z útulku pro ochranu zvířat. 5. Kůže kočky je pokryta srstí. 6. Kočičí tlapky jsou zakončeny měkkými polštářky s ostrými zatažitelnými drápkami.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-1-02.01 ČJL-5-1-02.02 ČJL-5-1-02.03

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-03 Žák posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
Indikátory	1. žák sestaví a napíše adresu, zprávu, vzkaz, oznámení, pozvánku 2. žák posoudí, zda jsou adresa, zpráva, vzkaz, oznámení nebo pozvánka úplné 3. žák sestaví z vět nebo krátkých odstavců příběh s dodržáním dějové posloupnosti 4. žák vybere z nabídky vhodný závěr k dané ukázce
Ilustrativní úlohy	
1. Který důležitý údaj v pozvánce chybí? Vážení rodiče, srdečně Vás zveme na vánoční besídku, která se uskuteční v naší třídě. Přijďte si s námi posedět, zazpívat vánoční koledy a popovídat. Poté můžete navštívit také aulu, kde vystoupí žáci školy s pohádkami a koledami. Byli bychom rádi, kdybyste také navštívili vánoční prodejní výstavu. Její výtěžek bude věnován na nákup učebních pomůcek. Moc se na setkání s Vámi těšíme. Paní učitelka a žáci III. B. 2. Vyber z nabídky řazení vět (odstavců), které odpovídá dějové posloupnosti pohádky (příběhu): 1. „Když jsem byl mlád,“ pravil král dvěma synům, když se byli před ním shromáždili, „zapomněl jsem v malé hospůdce v daleké zemi klobouček. Měl jsem za kloboučkem sojčí pérko. 2. Král měl tři syny, zavolal však pouze dva, neboť třetího syna, Honzu, nebral vážně. 3. Dnes už vím, co leží za všemi moři, za horami a lesy. A je mi smutno z vědění. 4. Nemohl jsem se tehdy vrátit, musel jsem spěchat podívat se, co bylo za lesem, co bylo za horou, která byla za lesem, co za mořem, které bylo za horou, co za pouští, která byla za mořem. 5. Je zajímavé, že Honzové často nejsou bráni vážně, ačkoliv, jak se ukáže i v této pohádce, nakonec si úctu vynutí. a) 1, 2, 5, 4, 3 b) 5, 2, 1, 3, 4 c) 2, 5, 1, 4, 3 d) 4, 5, 3, 1, 2 3. Vyber vhodný závěr k uvedené ukázce: a) Vzdechl a utřel si vlažnou slzu. b) Vždycky jsem byl zvědavý. c) Bylo jednou jedno království. d) Král mu mával z okna na rozloučenou.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-1-03.02 ČJL-5-1-03.03 ČJL-5-1-03.04 Použitá ukázka: <i>Čítanka pro 4. ročník (Nová škola) J. Werich: Král měl tři syny</i>

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-04 Žák reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
Indikátory	1. žák vyslechne nebo přečte krátký text a reprodukuje ústně nebo písemně jeho obsah 2. žák vyslechne nebo přečte vzkaz a reprodukuje ho ústně nebo písemně další osobě
Ilustrativní úlohy	
1. Příklady textů (rozsah okolo 100 slov): Náš pes Ben je moc milý a přítulný. Vždycky, když přijedeme na chatu, běhá radostně po okolí a hraje si s pejsky, kteří sídlí se svými páníčky v okolních chatách. Jednou během této hry jsme uslyšeli ránu a vzápětí bolestivé kňučení našeho pejska. Když jsme přiběhli, viděli jsme na jeho boku malou ránu, ze které tekla krev. Někdo našeho Bena postřelil! Jeli jsme k veterináři, který mu z těla vyjmul brok, ránu zašil a vyčistil. Když se Beník probral z narkózy, byl jako opilý a smutně na nás koukal. Dnes už je úplně v pořádku. Toho, kdo Bena postřelil, jsme nikdy neodhalili. Při svých cestách světem překročil Fík jednoho dne sedmero hor a sedmero řek, a tím pádem se samosebou ocitl rovnou v pohádkové zemi. Poznal to už podle hradu potaženého černým sukem. „No, tak to je jasný,“ řekl si, „mají tady šíleně smutnou princeznu.“ Šel rovnou ke králi a povídá jasnozřivě: „Maucta. Tak vaše princezna se nechce smát, co?“ Král jen smutně přikyvoval. „A čekáte na Honzu, že ano?“ „Kdepak,“ řekl král ještě smutněji. „Ten už tu byl a taky nic nepořídil.“ „Ale jděte, vždyť je to tak jednoduché!“ řekl Fík. Olízl princezniče tvář svým růžovým jazykem a holka se nemohla udržet smíchy. Nové pololetí jsme ve škole začali romanticky – 14. 2. jsme oslavili svátek svatého Valentýna. Už s předstihem byly v budově školy rozmístěny krabice, do nichž děti mohly vhazovat dopisy a vzkazy pro své kamarády a oblíbence. Po otevření valentýnských krabic bylo zjištěno, že bylo odesláno více než 250 dopisů, vzkazů a přáníček. Dopisy dostávala převážně děvčata ..z toho usuzujeme, že kluci byli při tvorbě asi pilnější. Nejvíce vzkazů se posílalo mezi žáky prvního stupně, na druhém stupni byla nejžádanější třída VI. C. Dodatečně přejeme hodně lásky i my a doufáme, že v příštím roce bude zájem o valentýnské krabice minimálně stejně velký jako letos. <i>Ze školního časopisu</i> 2. Přečti si Pavlův vzkaz a řekni ho spolužákovi/kamarádovi: Tondo, prosím tě, máš zítra odpoledne přijít ve dvě hodiny za Pavlem na hřiště. Chce si s tebou zahrát vybíjenou a pak byste mohli jít k jeho babičce. Nemáš se bát, prý se nezdržíte, do pěti budete určitě doma. Babička ale zaručeně upeče něco dobrého, třeba tvarohové buchty.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-1-04.01 ČJL-5-1-04.02 Použitá ukázka v úloze č. 1: <i>Rudolf Čechura: Maxipes Fík</i>

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-05 Žák vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
Indikátory	1. žák na základě zadaných informací vede dialog, telefonický hovor (s dospělým, s kamarádem), zanechá vzkaz na záznamníku 2. žák posoudí, zda v uvedené ukázce (dialogu, telefonickém rozhovoru, vzkazu na záznamníku) nechybí některá z důležitých informací
Ilustrativní úlohy	
1. Žáci vedou dialog na základě daných informací, např.: a) odpoledne se chtějí jít koupat, jeden nemůže, musí jít pomáhat babičce, domluví se, že půjdou další den; b) návštěva kina – pátek – 18 hodin – sraz na náměstí půl hodiny před představením; c) pondělí – 17 hodin – koncert – Obecní dům Praha – Antonín Dvořák; d) Martina mi řekla, abych s ní šla odpoledne na koupaliště. Odpověděla jsem, že nemohu, protože musím jít pomáhat babičce na zahradu. Martina se mě zeptala, zda bych nemohla jít pomáhat babičce zítra. Odpověděla jsem, že ne, protože babička jde druhý den k lékaři a nebude doma. Kromě toho už jsem jí to slíbila. Martina navrhuje, že se koupat půjdeme zítra, já souhlasím. Témata pro telefonní hovor (pozdrav, představení se, krátký rozhovor, rozloučení): pozvání na narozeniny, přání k svátku, omluva ve škole, přivolání lékařské pohotovosti, omluva z dohodnuté schůzky/akce, oznámení dopravní nehody, požáru apod. Témata pro zanechání vzkazu: a) pro maminku: zdržíš se u kamaráda b) pro kamaráda: zítra odpoledne k němu nepřijdeš c) pro spolužáka: jaký úkol jsme dostali z matematiky d) pro babičku: zítra po skončení vyučování se u ní zastavíš apod. 2. Rozhodni, zda je uvedený telefonický rozhovor úplný. Pokud není, doplň, co chybí: A: Tady Petr Novotný. B: Ahoj Petře, co děláš? Jedu na kole na hřiště, nechceš jet se mnou? A: Možná bych jel. Jak dlouho tam chceš být a kdo tam bude? B: Budu tam asi hodinu, pak musím domů. Budou tam určitě kluci z naší třídy, zahrajeme si fotbal. A: Tak já pojedu, stav se pro mě asi za čtvrt hodiny. B: Tak jo, zatím ahoj. A: Ahoj, uvidíme se.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-1-05.01 ČJL-5-1-05.02

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-06 Žák rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
Indikátory	1. žák vybere z předložených ukázek tu, která chce upoutat, přesvědčit a ovlivnit rozhodování člověka (adresáta) 2. žák vyhledá na internetu, v časopise, v denním tisku příklad manipulativní reklamy
Ilustrativní úloha	
1. Který text informuje a který navíc přesvědčuje a ovlivňuje? a) Firma Čistota uvedla na trh nový prací prostředek vhodný pro ruční praní i praní v automatických pračkách. Složení pracího prášku zaručuje dobrý prací výsledek v měkké i tvrdé vodě. K dispozici je balení po 2 kg, 4 kg i 8 kg. b) Firma Čistota přichází s perfektním pracím prostředkem, který zaručí, že vaše prádlo bude ještě čistější. Vyzkoušejte jeho unikátní složení. Bezkonkurenční cena vás potěší u osmikilového balení! V nabídce je také úsporné dvoukilové balení a balení po 4 kg.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-1-06.01

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-07 Žák volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
Indikátory	1. žák přečte/řekne s náležitou intonací, přízvukem a tempem řeči oznámení, příkaz, prosbu, omluvu a respektuje při tom rozdílného adresáta 2. žák se vhodně představí ostatním dětem, dospělému
Ilustrativní úlohy	
1. Přečti uvedenou větu jako: a) prosbu, b) příkaz. Je-li potřeba, doplň vhodná slova. <i>Jano, běž do obchodu a kup rohlíky.</i> Řekni, jak bys pozval domů na oslavu narozenin paní učitelku / kamaráda. Jak bys je doma přivítal? Doplň do oznámení důležité informace o soutěži, abys je mohl přečíst jako hlášení ve školním rozhlase: Fotografujete rádi? Časopis pro děti Sluníčko vypisuje soutěž o nejlepší fotografii na téma <i>Můj čtyřnohý kamarád</i>. Omluv se: - paní učitelce, protože jsi zapomněl domácí úkol, - sousedovi, protože jsi mu rozbil míčem okno, - mamince, protože jsi přišel pozdě, - kamarádovi, protože jsi do něj strčil. 2. Jak bys se představil v následujících situacích? a) přišel jsi do nové školy: představ se nejprve panu řediteli a pak svým novým spolužákům, b) změnil jsi sportovní oddíl: představ se novým spoluhráčům a trenérovi, c) jsi na recitační soutěži: představ se porotě.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-1-07.01 ČJL-5-1-07.02

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-08 Žák rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace
Indikátory	1. žák rozliší <u>ve slyšené ukázce</u> spisovnou a nespisovnou výslovnost (zme, dyž, vo tom apod.) 2. žák využívá spisovnou výslovnost ve veřejné komunikační situaci
Ilustrativní úloha	
1 . Zeptej se např.: - v obchodě prodavačky na cenu zboží, kde najdeš např. pastelky, ... - v knihovně na knihu svého oblíbeného autora, - řidiče v autobuse, zda staví na určité zastávce. Požádej např.: - kamaráda, aby ti půjčil kolo, - maminku, aby ti uvařila tvé oblíbené jídlo, - paní učitelku, aby ještě jednou zopakovala zadání úkolu. Přivítej např.: - rodiče na školní besídce, - babičku, která přijela na návštěvu - kamaráda, který tě přišel navštívit do nemocnice	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-1-08.02
Další poznámky	Fonetická transkripce je z didaktického hlediska pro mladší školní věk nevhodná. Nelze propagovat nespisovnou výslovnost. Je možné domluvit se na sledování vytipovaného pořadu, ve kterém by žáci měli za úkol vyhledávat příklady nespisovné výslovnosti, případně využít např. archiv ČT.

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-09 Žák píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
Indikátory	1. žák píše vypravování obsahově i formálně správně, dodržuje dějovou posloupnost; pracuje podle rozvité/heslovité osnovy 2. žák sestaví popis předmětu (zvířete/osoby) a popis pracovního postupu, dodržuje logickou návaznost; pracuje podle otázkové osnovy 3. žák v ukázce dopisu doplní, co chybí
Ilustrativní úlohy	
1. Vytvoř krátké vypravování s názvem <i>Budík</i> podle následující osnovy: a) Ráno sám/sama doma b) Náhle se probouzím c) Nefunguje budík d) Spěchám do školy e) Teprve půl sedmé 2. Popiš svoji nejoblíbenější hračku podle následující osnovy: a) Co to je? b) Od koho jsi ji dostal? Jak jsi ji získal? c) Jak vypadá? (velikost, barva, materiál...) d) Kam ji ukládáš, když si s ní nehraješ? e) Co se ti na ní nejvíc líbí? 3. Řekněte, které údaje v ukázce dopisu chybí: Maminko, tatínku, posílám Vám vzpomínku z letního tábora, jistě víte, že vám píše vaše dcera Barbora. Strava se nedá jíst, dneska byl jen zelný list, polívka studená, co v ní plavou místo nudlí číslice a písmena. Myslela jsem prostě, že budou různé soutěže, slíbili bojovku, pak jsme hráli vybíjendu, na ovce a na schovku. Štefan, hlavní vedoucí, chodí s naší vedoucí, která je příšera, scházejí se, líbají se u totemu za šera. Proč jsem se nenarodila o pár let dřív? Dneska bych krásně chodila se Štefanem, co říká si Steve. Proč jste mě prostě neměli o pár let dříve? Řekla bych: nebuď nesmělý, líbej mě, Steve. Závěrem dopisu ještě trochu popisu: Ta bréca vedoucí je tlustá jak dvě normální oddílové vedoucí. Když běží po lese, všechno na ní třese se. Užívá make-upu, co na ní ten Štefan vidí, to já prostě nechápu. P. S. Pošlete dvě tři sta, jsem bez peněz dočista.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-1-09.01 ČJL-5-1-09.02 ČJL-5-1-09.03 Použitá ukázka: <i>text písně Z. Svěráka a J. Uhlíře Dopis z tábora</i>
Další poznámky	Vypravování – úvod, vlastní vypravování (zápleтка, vyvrcholení děje, rozuzlení) a závěr, rozsah okolo 50–80 slov. Vypravování je vhodné tvořit podle verbální nebo obrázkové osnovy. Využívána je přímá řeč, dějová slovesa a krátké věty k navození dějového napětí. Popis – úvod, vlastní popis, závěr. U popisu je akcentována uspořádanost, u pracovního postupu dodržení časové posloupnosti. Doporučujeme pracovat podle obrázkové nebo otázkové osnovy. Dopis – místo a datum, oslovení, sdělení, zakončení, podpis, adresa.

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-1-10 Žák sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti
Indikátory	1. žák k vybranému textu přiměřené délky vytvoří rozvitou nebo heslovitou osnovu (nejméně o třech bodech) 2. žák zařadí do přečtené ukázky na vhodné místo nabízený text
Ilustrativní úlohy	
V létě o prázdninách se Michal a Radek rozhodli, že přenocují ve stanu na zahradě u babičky. Odpoledne postavili stan a teď v něm leží zachumlaní do spacáků. Když se kluci odpoledne stěhovali do stanu, babička se strchovala: „Nebudete se tam, hoši, bát?“ „My a bát se?“ zlobili se kluci. „To nás máš, babi, za strašpytle?“ Ale teď tu leží a nemůžou usnout. Napjatě poslouchají podivné šelesty a neznámé zvuky. Cítí, jak jim buší srdce. Pár kroků za plotem zahrady začíná les. Nikdy nevěřili na strašidla, ale teď je napadá – co kdyby přece? Každou chvíli přejede po plachtě stanu větev, jak se komíhá ve větru. Nebo to není větev? Kluci se začínají potit a oči mají dokořán. Napínají uši. Venku se zvedá vítr. Co to tak strašidelně šelestí v korunách stromů? A teď to venku zafunělo, teď to škrábe po plachtě! Co se to dobývá dovnitř? Venku se ozvalo zakňučení a nové škrábání. „Vždyť je to náš Mates!“ zvolal Michal. A už se kluci hrabou ven a otvírají stan. Dědečkův pes se hrne dovnitř jako velká voda. Kluci si oddychli. Netrvalo dlouho a všichni tři spokojeně spali. Chundelatý psí kočič kluky krásně hřál, a i když se venku čerti ženili, vítr hučel a padal déšť, chlapci o ničem nevěděli. 1. Sestav rozvitou/heslovitou osnovu vyprávění. 2. Z vyprávění o chlapcích vypaď následující text. Na které místo v příběhu bys ho zařadil? Vyber větu z uvedené nabídky, na niž by text vhodně navazoval: Kluci si představují divokého kance nebo zježenou hlavu s ohnivýma očima. Na stan dolehlo nějaké těžké tělo. „Mamí!“ vyjekl Radek. a) „Nebudete se tam, hoši, bát?“ b) Pár kroků za plotem zahrady začíná les. c) Co se to dobývá dovnitř? d) Dědečkův pes se hrne dovnitř jako velká voda.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-1-10.01 ČJL-5-1-10.02

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (nauka o slově – lexikální význam)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-01 Žák porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová
Indikátory	1. žák vybere z nabídky slovo, které je významem nejblíže k zadanému slovu 2. žák nahradí slovo v textu slovem významově protikladným, podobným, citově zabarveným, nespisovné slovo slovem spisovným 3. žák vyhledá v textu slovo vícevýznamové, vysvětlí jeho další významy 4. žák rozhodne, zda dvojice slov splňuje požadovanou podmínku (pro opozita)
Ilustrativní úlohy	
1. Které z uvedených slov má svým významem nejblíže ke slovu <i>pravil</i>? Jak král pravil, tak se také stalo. a) zakřičel b) rozmlouval c) řekl d) vysvětlil 2. Náš soused je <i>dobrý</i> člověk. Nahraď slovo <i>dobrý</i> slovem významem protikladným: _____ slovem významem podobným: _____ slovem citově zabarveným: _____ 3. Která z následujících vět obsahuje slovo vícevýznamové? a) Prohra ho zarmoutila. b) Monika dostala nový míč. c) Zelenina je zdravá, měli bychom ji jíst každý den. d) Ve škole jsem na chodbě našel korunu. Víš, jaký další význam toto slovo má? Uveď příklady: 4. Která z následujících možností obsahuje slova významově protikladná? a) dům – vilka b) zamlklý – tichý c) mnoho – hodně d) utíkat – běžet e) nahoře – dole	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-2-01.01 ČJL-5-2-01.02 ČJL-5-2-01.03 ČJL-5-2-01.04

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (stavba slova)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-02 Žák rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
Indikátory	1. žák rozliší, v kterých případech se jedná o slova příbuzná a v kterých o tvary téhož slova 2. žák rozliší, která slova jsou příbuzná se zadaným slovem 3. žák určí kořen slova, část příponovou, předponovou 4. žák k danému slovu uvede slova příbuzná
Ilustrativní úlohy 1. Roztříd' uvedená slova na dvě skupiny tak, aby v jedné byly pouze tvary slova <i>les</i> a ve druhé slova s tímto slovem příbuzná: lesník, lesa, zalesnit, lesní, lesu, prales, lesem, polesí slova příbuzná se slovem les: _____ tvary slova les: _____ 2. Český jazyk je náš jazyk národní. Které z následujících slov <u>není</u> příbuzné se slovem český ? a) čeština b) Česko c) Čech d) česat 3. Proved' rozbor stavby slova <i>nevýslovně</i>: část předponová: _____ kořen slova: _____ část příponová: _____ Které z následujících slov obsahuje předponovou i příponovou část? a) proslov b) ledový c) nestartovat d) lékařka	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-2-02.01 ČJL-5-2-02.02 ČJL-5-2-02.03

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (slovní druhy)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-03 Žák určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
Indikátory	1. žák zařadí vyznačené plnovýznamové slovo z textu ke slovnímu druhu (podstatné jméno, přídavné jméno, sloveso, příslovce) 2. žák vybere z krátkého textu větu, která obsahuje/neobsahuje zadaný slovní druh 3. žák používá v mluveném i psaném projevu náležité tvary podstatných a přídavných jmen (kromě pravopisu přídavných jmen přivlastňovacích) 4. žák používá v mluveném i psaném projevu náležité tvary sloves ve způsobu oznamovacím
Ilustrativní úlohy	
1. <i>S poctivostí nejdál dojdeš.</i> Zvýrazněné slovo ve větě je: a) podstatné jméno b) příslovce c) zájmeno d) sloveso 2. Která z následujících vět neobsahuje přídavné jméno? a) Hlavní město naší republiky je Praha. b) Můj kamarád Petr běhá nejrychleji z celého mužstva. c) Cestovatel vyprávěl zážitky z cest velmi zajímavě a poutavě. d) V pět hodin vysílají v televizi velmi zajímavý cestopisný film. 3. Rozhodni, ve které z vět nemá přídavné jméno ve spojení s podstatným jménem správnou koncovku: a) Žabí stehýnka jsou vyhlášená pochoutka. b) Noví žáci se ve třídě rychle spřátelili. c) Hluchý lidé potřebují naši pomoc. d) V zoologické zahradě se vylíhla sokolí mláďata.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-2-03.01 ČJL-5-2-03.02 ČJL-5-2-03.03

Vzdělávací obor	Český jazyk								
Ročník	5.								
Tematický okruh	Jazyková výchova (tvarosloví)								
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-04 Žák rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary								
Indikátory	1. žák vyhledá v textu nespisovný tvar podstatného jména, přídavného jména, slovesa a nahradí je tvary spisovnými 2. žák doplní do věty tvar podstatného jména ve správném tvaru a odůvodní pravopis (1. a 4. pád rod mužský životný)								
Ilustrativní úlohy 1. Která z následujících vět <u>neobsahuje</u> pouze spisovná slova? a) Míč mi spadl za plot k sousedům. b) To je fakt hustý! c) Adéla ode mě pořád opisuje! d) Dnes máme domácí úkol z angličtiny. Vyhledej v textu nespisovné tvary slov. Poté si alespoň tři vyber, napiš je do tabulky a nahraď je tvary spisovnými: Když jsme četli Malého prince, tak mi například vadilo, že spad z jiný planety. „To je přeci nesmysl,“ říkal jsem Kimovi. „Jak to, že ti to nevadí?“ A on, že je to pohádka. A tak jsem si pak znovu přečetl o milionářovi, co pořád počítal peníze a na nic jiného neměl čas, a o tom králi, kterej přikazoval jen to, co šlo splnit, a o tom, jak se ochočuje liška, a najednou jsem to pochopil. Doopravdy se v Malém princovi říká lidem o nich samejch, i když je to pohádka myšlená pro děti.									
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Nespisovný tvar</th><th>Spisovný tvar</th></tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table>		Nespisovný tvar	Spisovný tvar						
Nespisovný tvar	Spisovný tvar								
2. Podstatná jména v závorkách doplň do vět ve správném tvaru: Velké vzdálenosti jsou dnes překonávány moderními _____ (letadlo). Děti jely na školu v přírodě se svými _____ (učitel). Na poli si vesele hráli ušatí _____ (králík). Při výtvarné výchově jsme malovali vodovými _____ (barva).									
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-2-04.01 ČJL-5-2-04.02 Použitá ukázka: V. Stýblová: <i>Můj brácha</i>								

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (skladba)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-05 Žák vyhledá základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty
Indikátory	1. žák vyhledá ve větě základní skladební dvojici (podmět vyjádřený, nevyjádřený, několikanásobný)
Ilustrativní úloha	
1. Českým zemím kdysi vládli králové. Která z následujících dvojic slov je základní skladební dvojicí uvedené věty? a) českým zemím b) kdysi vládli c) zemím vládli d) vládli králové <i>Babičce rozkvetly na zahradě žluté tulipány.</i> Které z následujících slov je podmětem uvedené věty? a) babičce b) tulipány c) na zahradě d) rozkvetly Ve které z následujících vět je několikanásobný podmět? a) První přišel na hřiště Jirka. b) Včera padal celou noc i den sníh. c) Na zahradě zpívají kosi, sýkorky a pěnkavy. d) Proč se na mě tak díváš? Podtrhni větu, ve které není vyjádřen podmět: a) Malé děvčátko upadlo. b) Auto zastavilo přímo před domem. c) Rád si hraji s mladším bratrem. d) Za chvíli přišla domů i Eva.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-2-05.01

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (skladba)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-06 Žák odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
Indikátory	1. žák rozliší větu jednoduchou a souvětí 2. žák vytvoří z věty jednoduché souvětí 3. žák rozhodne, který větný vzorec odpovídá zadanému větnému celku
Ilustrativní úlohy	
1. Která z následujících vět je větou jednoduchou? a) Koťata běhala vesele po domě i po dvoře. b) Jedno se někam zaběhlo a nemohli jsme ho nalézt. c) Máma kočka truchlila, a proto odmítala jíst. d) Bylo nám jí líto, ale pomoci jsme jí nemohli. 2. Pokračujte tak, abyste vytvořili souvětí: a) Paní učitelka mi doporučila, abych _____ . b) Petr říkal, že _____ . c) Zaradoval se, protože _____ . d) Jsem rád, když _____ . 3. Kterým z nabízených větných vzorců můžeme znázornit následující souvětí? <i>Lev zoufale řval a bránil se ze všech sil, ale nemohl se ze sítě vymotat.</i> a) V1, V2, ale V3. b) V1, ale V2. c) V1 a V2, ale V3. d) V1 a V2, V3.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-2-06.01 ČJL-5-2-06.02 ČJL-5-2-06 .03

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (skladba)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-07 Žák užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
Indikátory	1. žák nahradí spojovací výraz v souvětí tak, aby smysl zůstal zachován 2. žák spojí věty v souvětí pomocí vhodného spojovacího výrazu
Ilustrativní úlohy	
1. <i>Liška celou hodinu běhala a skákala, ale na hrozny nedosáhla.</i> Kterým z následujících spojovacích výrazů můžeš nahradit spojku <i>ale</i>, aby smysl sdělení zůstal zachován? a) že b) i c) potom d) avšak 2. <i>Správný člověk je věrný svým přátelům. Stojí při nich za všech okolností.</i> Kterým z nabízených spojovacích výrazů lze vhodně spojit věty jednoduché v souvětí? a) který b) i když c) a d) kde	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-2-07.01 ČJL-5-2-07.02

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (pravopis)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-08 Žák píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách
Indikátory	1. žák správně píše (doplní) i/y ve vyjmenovaných slovech a slovech s nimi příbuzných 2. žák píše správně z hlediska pravopisu lexikálního
Ilustrativní úlohy	
1. Vyber slovo, které na řádek nepatří. Své rozhodnutí odůvodni: a) přesypat, odsypat, sychravý, sypání, vysypání b) slyšet, vyslyšet, slyšitelný, neslyšně, plyšový c) myslet, myšlenka, myšlení, zamykat, vymyslet d) obydlí, bystrý, bydlet, byt, bydliště, 2. Doplň neúplná slova a pravopis odůvodni. a) Tatínek sl_b_l, že koupí l_že. b) Umět v_jmenovaná slova, to je v_hra. c) Dům b_l pěkný, ale v_padal neob_dleně. d) Nejv_ce mi chutnají pov_dlové taštičky pos_pané mákem.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-2-08.01 ČJL-5-2-08.02

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Jazyková výchova (pravopis)
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-2-09 Žák zvládá základní příklady syntaktického pravopisu
Indikátory	1. žák uplatňuje základní poučení o správných tvarech přičestí minulého činného v mluveném i psaném projevu 2. žák doplní správně čárky do zadaného textu (několikanásobný větný člen, jednoduchá souvětí)
Ilustrativní úlohy	
1. Doplně neúplná slova a své rozhodnutí odůvodni: a) Vlaštovky už odletěl_ do teplých krajin. b) Konečně se stromy zazelenal_. c) Čápi si stavěl_ hnízda na komíně. d) Světla na vánočním stromku se rozzářil_. 2. Doplně ve větách a souvětích čárky. a) Petr říkal že odpoledne nepřijde. b) Na výlet se vydala celá naše rodina – tatínek maminka sestra i já. c) Karel Petr Ondřej a Filip přišli na smlouvanou schůzku včas. d) V létě jsme jeli k moři protože se rádi koupeme.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-2-09.01 ČJL-5-2-09.02

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-01 Žák vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
Indikátory	1. žák zpracuje stručný záznam o přečtené knize a prezentuje ho spolužákům jako mluvní cvičení nebo referát; záznam zakládá do portfolia nebo zapisuje do čtenářského deníku 2. žák řekne, jak na něj vyslechnutá/přečtená ukázka působí, jaký v něm vyvolala dojem
Ilustrativní úlohy	
1. Záznam o přečtené knize (rozsah minimálně 50 slov): 1. autor, název knihy, ilustrátor, rok vydání, nakladatelství 2. stručný obsah knihy 3. hlavní postava/postavy 4. zdůvodnění, proč se kniha čtenáři líbila/nelíbila 5. doporučení/nedoporučení ostatním – zdůvodnění 6. přečtení vybrané ukázky Žáci zpracovávají záznamy o knihách do čtenářských deníků nebo na volné listy papíru, které zakládají do svých portfolií. 2. Na základě vyslechnuté (přednes učitele, audiozáznam)/přečtené ukázky žák řekne, zda se mu ukázka líbila/nelíbila, a svůj názor zdůvodní (dialog, diskuse).	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-3-01.01 ČJL-5-3-01.02

Vzdělávací obor	Český jazyk
Ročník	5.
Tematický okruh	Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-02 Žák volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
Indikátory	1. žák přednese a volně reprodukuje text 2. žák vytvoří vlastní text na dané či vlastní téma
Ilustrativní úloha	
2. Vytvoř pohádku <i>O zlé ježibabě</i> podle následujícího postupu: a) úvod pohádky: - napiš, kde ježibaba žila; použij některá ustálená spojení (bylo nebylo, za devatero horami a devatero řekami, byl jednou jeden...); - napiš, jak ježibaba vypadala, jaké měla vlastnosti a jaká chovala zvířata; b) vlastní vypravování: - za ježibabou někdo přijde a něco po ní chce; (zápletka) - ježibaba se rozzlobí, použije nějaké zaklínadlo a postavu začaruje; - napiš, co udělala zakletá postava; (vyvrcholení děje) - vymysli, jak kouzlo pominulo a jak se postava vrátila do své původní podoby (rozuzlení); c) vymysli závěr (stačí jedna věta).	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-3-02.02

Vzdělávací obor	Český jazyk										
Ročník	5.										
Tematický okruh	Literární výchova										
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-03 Žák rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů										
Indikátory	1. žák rozhodne, jakého typu je úryvek a) umělecký (poezie, komiks, pohádka) b) neumělecký (naučný text, návod k použití)										
Ilustrativní úloha											
1. Máma smaží bramborák, nad pánví se zvedá mrak, modrý mrak se z pánve zvedá, už se tvoří kůrka hnědá, a té vůně po kuchyni! Až to dělá v puse sliny. 2. brambor, lilek hlíznatý, až 1 metr vysoký, u nás jednoletá užitková rostlina, z čeledi lilkovitých s namodralé bílými květy a zelenými bobulemi; všechny zelené části jsou jedovaté, pochází z Jižní Ameriky 3. „I jakpak ji nemám bít, když umí jen z konopí zlaté nitky příst,“ odpověděla matka. „Nu, když umí z konopí zlaté nitky příst, tedy mi ji prodejte“ – řekl kníže. „Ráda, co mi za ni dáte?“ „Půl měřice zlata.“ 4. Sejměte kryt baterie. Připojte konektor baterie k nabíječce. Nabíječku připojte k zásuvce. Nabíječka baterií není hračka – nabíjení musí být vždy prováděno dospělou osobou. Přiřaď v tabulce k typu textu číslo odpovídajícího úryvku: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Typ textu</th><th>Číslo úryvku</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Pohádka</td><td></td></tr> <tr> <td>Návod k použití</td><td></td></tr> <tr> <td>Naučný text z encyklopedie</td><td></td></tr> <tr> <td>Poezie</td><td></td></tr> </tbody> </table>		Typ textu	Číslo úryvku	Pohádka		Návod k použití		Naučný text z encyklopedie		Poezie	
Typ textu	Číslo úryvku										
Pohádka											
Návod k použití											
Naučný text z encyklopedie											
Poezie											
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-3-03.01										

Vzdělávací obor	Český jazyk								
Ročník	5.								
Tematický okruh	Literární výchova								
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-5-3-04 Žák při jednoduchém rozboru literárních textů používá jednoduché literární pojmy								
Indikátory	1. žák rozhodne, zda uvedená ukázka je pohádka, pověst, nebo bajka 2. žák rozhodne, zda uvedená ukázka je poezie, nebo próza								
Ilustrativní úlohy									
1. Přiřaď k pojmům v tabulce číslo úryvku: 1. V lese pod Kavčí horou se brouzдал v bukovém mokřadisku zlý kanec samotář, který způsobil lidem z okolních vesnic četné škody; obilí na polích rozválel, mnoho loveckých psů roztrhal a na jezdce vyskakoval tak zuřivě a tak vysoko, že koním rozerval břicho. A na toho kance jednou vyrazil muž z rodu Štrosova, syn Sudivojův jménem Bivoj. 2. Vrána dychtivě strčila hlavu do džbánu, ale měla příliš krátký zobák. Věděla, že kdyby džbán převrátila, voda by vytekla a vsákla se do země. Vtom něco vránu napadlo. Začala zobákem sbírat se země kamínky a házet je do džbánu. Jak kamínků přibývalo, zvedala se i hladina vody, až se z ní mohla vrána pohodlně napít. 3. Ale Vaněk nechtěl o žádné jiné odměně ani slyšet a řekl: „Král slíbil, že kdo způsobil, aby dcera jeho zas mluvila, bude jejím manželem. Královské slovo je zákon; a chce-li král, aby jiní zákony jeho šetřili, musí je sám napřed zachovávat. A proto mi král musí svou dceru dát. <table border="1"> <thead> <tr> <th>Text</th><th>Číslo úryvku</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Pohádka</td><td></td></tr> <tr> <td>Bajka</td><td></td></tr> <tr> <td>Pověst</td><td></td></tr> </tbody> </table> 2. Rozhodni, který úryvek je poezie a který próza: 1. Je zimní večer. Venku tiše sněží. Mráz na okna kreslí zimostráz. Zimní večer. Na zámecké věži odbíjejí hodiny svůj čas. V krbu hoří, z lampy padá záře, Dnes má radost hostitel i host. Jasně oči, rozesmáté tváře – Baron Prášil pozval společnost. 2. Daleko široko do všech stran dohlédli dalekohledem za toho jasného, zářivého dne. Nikde však stopa po lidech, jen pohádková scenerie přírody, svěží a nedotčená lidskou rukou. Pan Braun byl vzrušen. Toužil po lidech, hledal, ale nenašel je. Zato objevil kousek světa, který mu připomínal ráj, jak si jej v dětských letech představoval.		Text	Číslo úryvku	Pohádka		Bajka		Pověst	
Text	Číslo úryvku								
Pohádka									
Bajka									
Pověst									
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-5-3-04.01 ČJL-5-3-04.02								

2. stupeň

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-1-01 Žák odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji
Indikátory	1. žák po přečtení textu vybere z nabízených možností ty, které vyjadřují některý z názorů pisatele textu 2. žák si nad informačním zdrojem odpoví na otázku o jeho důvěryhodnosti, u získaného údaje hledá další pramen pro ověření
Ilustrativní úloha	
„Školáci mají tisíce informací z internetu, knížek jsou plné regály, ale co číst? Mám možná mylnou a bláhovou představu, nestydím se za ni – přečte-li někdo zkrácenou verzi, bude mít třeba chuť přečíst neupravenou verzi... Žijeme rychle, ne nebezpečně, pohodlně; knížku nic nenahradí, kdo nečte, okrádá se o možnost pěstovat fantazii a bez fantazie nastupuje nuda, otupělost a hlupství.“ <i>(názor V. Duška z článku Mušketýři či Bídníci na pár stránkách, deník Metro)</i> Které z následujících tvrzení je nejbližší názoru autora? Školákům chybějí informace z internetu. Kdo nečte, nepěstuje fantazii. Číst je nuda. Školáci by neměli číst zkrácené verze knížek.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-1-01.1

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura				
Ročník	9.				
Tematický okruh	1. Komunikační a slohová výchova				
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-1-02 Žák rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru				
Indikátory	1. Žák odliší v jednoduchém textu názor autora či postavy od faktů 2. Žák najde v textu prvky (motivy nebo jazykové prostředky), které naznačují, co chce komunikační partner svou promluvou říct, kam směřuje				
Ilustrativní úloha					
Do tabulky vepiš čísla vět podle toho, zda věta svou informaci podává jako fakt, nebo zda je informace podávána jako názor autora nebo postavy: Jinan dvoulaločný (Gingo biloba) (1) V celé Asii se jinan vysazuje v okolí buddhistických chrámů. (2) V Číně je jinan považován za svatý strom. (3) Je to nahosemenná rostlina. (4) Šišťice na samčí rostlině připomínají nejspíše chlupatou housenku nebo jehnědu. (5) V prvním velkém čínském atlase léčivých rostlin napsaném před 5000 lety uvedl císař Shen-nung tento postřeh: (6) „Tento strom ti spolehlivě vyléčí srdce, zbaví plíce těžkosti a povzbudí paměť.“ (7) Čínští lékaři používali jinan též na omrzliny, otoky a astma. <i>(podle internetu)</i> <table border="1" data-bbox="188 1357 1426 1442"> <tr> <td>Fakt</td><td></td></tr> <tr> <td>Názor</td><td></td></tr> </table>		Fakt		Názor	
Fakt					
Názor					
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-1-02.1 ČJL-9-1-02.2				

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-1-03 Žák rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj
Indikátory	1. žák najde výrazný prostředek manipulace v textu 2. žák rozpozná alespoň jeden cíl sledovaný autorem textu 3. žák zaujme kritický postoj k cílům manipulace (k záměrům manipulátora)
Ilustrativní úloha	
V kterém místě textu projevil autor tohoto sdělení, že se sám přiklání k jednomu z možných záměrů s městským parkem? Park zůstane parkem Pondělní jednání občanského sdružení Ochrana památek přineslo novou naději všem občanům Dolních Břežan. Bylo věnováno palčivému problému modernizace městského parku. Vedení města navrhlo totiž řešení skupiny architektů kolem Jana Nováka. Studii, která likviduje charakteristický romantický ráz parku a počítá s jeho otevřením pro bruslaře a cyklisty, členové sdružení v diskusi odsoudili. Svůj postoj vyjádřili také podepsáním dopisu radě města. Varianta s pomocí učitele – učitel nabídne několik tvrzení o autorových záměrech: Jaké manipulace se autor textu dopouští? A) Naznačuje, že vedení města v jeho záměru nikdo z občanů nepodporuje. B) Obviňuje vedení města, že se s občany o modernizaci parku nebaví. C) Připomíná občanům, že starosta nedbá o slíbený rozvoj cyklostezek. D) Upozorňuje, že vedení města chce likvidovat stromy v parku. E) Sdružení Ochrana památek zastupuje zájem všech občanů města.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-1-03.1

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-1-04 Žák se dorozumívá kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci
Indikátory	1. žák najde slovo nevhodně užitě v dané komunikační situaci a nahradí je vhodnějším 2. žák rozhodne podle komunikační situace, zda je namístě mluvit spisovně 3. žák změní své uvolněné nespisovné vyjadřování v řeč kultivovanou, se stylově neutrálními a společensky přijatelnými výrazy a s uspořádanou stavbou výpovědí, když se obrací k osobě váženější a v situacích formálních
Ilustrativní úloha	
1. Nahrad' slova nevhodná pro „Návod k používání mikrovlnné trouby“: TEKUTINY, NAPŘ. NÁPOJE NEBO VODA. Mohou se v mikrovlnce přehřát za bod varu, a vůbec nenaskáčou bubliny. Vroucí tekutiny pak mohou náhle vycáknout z nádoby. Abyste tomu předešli, dělejte to takto: 1. Nepoužívejte nádoby s rovnými stěnami a úzkým hrdlem. 2. Tekutinu před vložením nádoby do mikrovlnné trouby zamíchejte a strčte do ní čajovou lžičku. 3. Po zahřátí nechte tekutinu chvíli ležet a pak ji před opatrným vyndáním nádoby z mikrovlnné trouby ještě zamíchejte. 2. Připrav si a prones a) krátké uvítání hostů z Rady města na školní oslavě b) krátké poděkování: Byl jsi pověřen tím, abys promluvil o trenérovi vašeho týmu na oslavě jeho 50. narozenin a poděkoval mu za vše, co pro váš tým dělá. Oslavy se zúčastní členové ostatních týmů, ředitelka školy a vedení města.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-1-04.1 ČJL-9-1-04.2 ČJL-9-1-04.3

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-1-05 Žák odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru
Indikátory	1. Žák vybere z nabízených možností text, který je pro danou komunikační situaci nejvhodnější 2. Žák v krátké ukázce najde nespisovné výrazy a nahradí je výrazy spisovnými 3. Žák nahradí výrazy zjevně nevhodné pro jeho komunikační záměr výrazy vhodnějšími
Ilustrativní úloha	
1. Tvůj spolužák písemně žádá třídního učitele o uvolnění z výuky, protože se chce zúčastnit turnaje v ledním hokeji. Který z následujících textů je nejvhodnější? A. Pane Novák, prosím, pusťte mě ze školy příští středu, jedu s klukama na turnaj, hrajeme o zlato. Díky. Petr Malina B. Pane učiteli, prosím o uvolnění z vyučování. Příští středu bojujeme o zlato, rád bych hrál. Děkuji. Petr Malina. C. Pane učiteli, prosím, o uvolnění z vyučování. Náš hokejový tým postoupil do finále, které se koná příští středu. Rád bych se turnaje zúčastnil. Děkuji. Petr Malina D. Pane učitel, prosím o uvolnění z vyučování. Náš hokejový tým hraje finálový zápas, který se uskuteční příští středu. Vzhledem k tomu, že jsem členem týmu, rád bych se turnaje zúčastnil. Díky Vám. Petr Malina 2. Rozhodni, které výrazy v úvodu k novinovému článku jsou příliš citově zabarvené, a porovnej, jak by se vyznění změnilo, kdybys je nahradil výrazy spisovnými: Emotikony v našem psaní Objevily se zčistajasna. Symboly, které se obvykle ksichtí, někdy pomrkávají, mají i smutný kukuč. Do esemesky je vrazí náctiletí i dospělí, vysvětlují jimi smysl přátelských vztahů v kyberprostoru, prosakují i do obchodní korespondence. Kterou cestou se všudypřítomní smajlíci rozběhnou dál? (Podle MFD)	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-1-05.1 ČJL-9-1-05.2 ČJL-9-1-05.3

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-1-06 Žák v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči
Indikátory	1. žák zpětně zhodnotí, zda ve svém projevu hovořil přiměřeným tempem, zda vhodně frázoval, zda jeho intonace odpovídala druhům vět, zda všechna slova zřetelně vyslovoval 2. žák po krátkém čase na rozmyšlenou o výběru tématu a o způsobu přednesení pronese souvislou a převážně spisovnou řečí krátké sdělení o něčem, čemu by ostatní měli podle něho věnovat pozornost 3. žák pojmenuje běžné rozdíly mezi tím, jak se vyjadřuje soukromě a jak je vhodné mluvit na veřejnosti
Ilustrativní úloha	
A. Připrav si krátký projev (mluvní cvičení) na téma, kterému dobře rozumíš. Po skončení sám zhodnoť, co se ti podařilo a co by se příště dalo zlepšit. B. Promysli, co by mohlo druhé zaujmout na tvém koníčku, a představ ho spolužákům. Mluv souvisle a spisovně. C. Uveď, na co si sám musíš dávat pozor, když máš promluvit před jinými posluchači, než jsou tvoji kamarádi.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-1-06.1 <i>Nezadáváme žákům úkol promluvit bez přípravy.</i> ČJL-9-1-06.2 ČJL-9-1-06.3

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-1-07 Žák se zapojuje do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu
Indikátory	1. žák formou dialogu zdramatizuje epizodu ve vhodném textu 2. žák se bez konfliktů a podstatných nedorozumění zapojí do řízené diskuse
Ilustrativní úloha	
Přečti si úryvek napsaný podle knihy Hobit. Převeď do dialogu část, ve které hobit Bilbo hovoří s uvězněným náčelníkem trpaslíků Thorinem. Vlož do dialogu všechno, co si museli říct, aby mohl Bilbo níže popsaný vzkaz vyřídit. Thorin byl tak zmořený, že se ani nevztekal na svou smůlu, ba dokonce začal uvažovat, že králi poví všechno o svém pokladu, když vtom najednou uslyšel Bilbův hlásek u klíčové dírky. Sotva věřil vlastním uším. Přišel ke dveřím a dlouho si šeptal s hobitem na druhé straně... A tak mohl hobit Bilbo vyřídit Thorinův vzkaz ostatním trpaslíkům. Pověděl jim, že náčelník Thorin je rovněž nablízku ve vězení a že nikdo z nich nemá králi prozrazovat účel jejich cesty, dokud jim k tomu Thorin nedá pokyn. Thorin totiž nechtěl králi slíbit podíl na pokladu, dokud nepomine všechna naděje na záchranu...	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-1-07.1

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-1-08 Žák využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát
Indikátory	1. žák vyhledá v krátkém textu klíčová slova 2. žák posoudí, zda je daná informace obsažena v textu 3. žák vyhledá v textu odpověď na zadanou otázku 4. žák vytvoří/zapiše krátké shrnutí jednoduchého textu nebo vybere hlavní informaci z nabízených možností
Ilustrativní úloha	
1. Vypiš z níže uvedeného textu alespoň tři klíčová slova. Co vlastně pijí ryby? Tekutiny potřebují pouze ryby žijící ve slané vodě. Proč? Příčinou je tzv. osmotický zákon. Princip je následující: Tělesné tekutiny ryb žijících ve slané vodě obsahují mnohem méně soli než mořská voda, která je obklopuje. Z tohoto důvodu je kůží těchto ryb neustále vylučováno určité množství tekutiny. Toto množství musí ryby pitím neustále doplňovat. <i>Podle časopisu Claudia č. 28 z 11. 7. 2006</i> 2. Vyplývá, nebo nevyplyvá obsah uvedené věty z textu? Mořská voda obsahuje daleko víc soli, než tekutiny v těle ryb, které v ní žijí. 3. Přečti si výše uvedený text a odpověz na otázku: Proč musí mořské ryby na rozdíl od sladkovodních doplňovat tekutinu? 4. Které z následujících vět nejvíce vystihují hlavní sdělení výchozího textu? (A) Ryby vůbec nemusí pít. (B) Všechny ryby si doplňují množství soli v těle. (C) Pít potřebují pouze ryby žijící ve slané vodě. (D) Co ryby pijí, se nedá kvůli osmotickému zákonu zjistit. (E) Na kůži ryb se neustále usazuje vrstvička soli. (F) Osmotický zákon způsobuje, že ryby vylučují kůží vodu.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-1-08.1 ČJL-9-1-08.2 ČJL-9-1-08.3 ČJL-9-1-08.4

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-1-09 Žák uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování
Indikátory	1. žák uspořádá části textu tak, aby byla dodržena logická návaznost či dějová posloupnost 2. žák vytvoří souvislý a srozumitelný text, v němž se svou myšlenkou nebo pocitem a s vlastním záměrem osloví adresáta, kterého si sám zvolí. Délku textu přizpůsobí potřebě svého sdělení.
Ilustrativní úloha	
Děje v následujících větách nenavazují tak, jak jdou řádky za sebou. Seřaď řádky (očíslej je) tak, aby na sebe děje navazovaly. ----- Toho roku jsem dostala k Vánocům lyže. ----- Tatínek proto s námi jel na týden do Krkonoš. ----- Můj bratr Pavel už uměl lyžovat, ale já se teprve začínala učit. ----- Pak následovala během týdne celé řada dalších pádů. ----- Chtěla jsem se zachránit a honem jsem se chytila tatínka kolem krku. ----- Měla jsem z dárku velikou radost. ----- Ubytovali jsme se a hned vyrazili na stráň. ----- Sotva mi tatínek poprvé připevnil lyže na boty, začaly se mi rozjíždět nohy. ----- Oba dva jsme ztratili rovnováhu a svalili se do sněhu. ----- Když jsme v neděli odjížděli domů, měla jsem skvělý pocit, že už umím celkem dobře lyžovat.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-1-09.1 Upraveno podle učebnice ČJ pro 6. r., Fraus

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	1. Komunikační a slohová výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-1-10 Žák využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů
Indikátory	1. žák najde chybnou formulaci (nejednoznačné místo, stylistickou chybu) a navrhne vhodnou úpravu 2. žák rozpozná v textu místo, kde je zřetelně porušena jeho soudržnost, a navrhuje úpravu 3. žák před odevzdáním svého textu zajišťuje kontrolu správnosti pomocí příruček, konzultací a dalších/jiných zdrojů 4. žák rozpozná, zda předložený text nese převážně znaky stylu odborného, publicistického (žurnalistického), uměleckého, či prostěsdělovacího 5. žák vytvoří krátký smysluplný text; vysvětlí, komu je určen a jaký záměr má vyjádřit; svoje tvrzení doloží konkrétními jazykovými prostředky užitými v textu
Ilustrativní úloha	
1. Najdi v textu chybnou formulaci a navrhní vhodnější způsob vyjádření: Vydra se přizpůsobila životu ve vodě složením její potravy. Požírání vodní hmyz, raky, ryby, žáby, plazy, ptáky a savce. Stačí jí každodenní úlovek k zajištění výborného zdravotního stavu od půl kila do 0,9 kg. Celoživotní strategie vyder je i v dospělém věku založena na schopnosti si velmi intenzivně hrát. Je to obrovský evoluční dar, protože hra výrazně usnadňuje učení a vede k rychlejšímu získání znalostí nutných pro úspěšnou existenci. 2. Doplň následující začátky textu dalšími několika větami tak, abys pokračoval v naznačeném stylu: Vážený pane řediteli, omluvte prosím mou dceru... K typickým projevům sviště patří vydávání akustických signálů. Zvukem umění svišti vyjádřit bolest, hrozbu, strach i vztek... O víkendu se v Dolní Lhotě konal již šestý ročník populární soutěže...	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-1-10.1 ČJL-9-1-10.5

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Jazyková výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-2-01 Žák spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova
Indikátory	1. žák umí spisovně vyslovit česká a běžně užívaná cizí slova
Ilustrativní úloha	
Rozhodněte, na kterém řádku je v hranatých závorkách správně přepsána výslovnost věty. Díval se oknem na nejjasnější hvězdu na noční obloze. a) [díval se voknem na nejjasnější hvjezdu na noční vobloze] b) [díval se oknem na nejasnější hvjezdu na noční obloze] c) [díval se oknem na nejjasnější hvjezdu na noční obloze]	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-2-01.1

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Jazyková výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-2-02 Žák rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazérech
Indikátory	1. žák pozná slova, která jsou slovotvorně příbuzná 2. žák k danému slovu doplní slova odvozená 3. žák vytvoří slova složená o rozliší je od slov odvozených 4. žák nahradí vyznačená slova přejatá českými ekvivalenty 5. žák vybere z nabídky slovo, které je přeneseným pojmenováním 6. žák prokáže schopnost interpretovat význam / porozumět významu přeneseného pojmenování 7. žák ovládá zásady tvoření slov
Ilustrativní úloha	
1. Podtrhni slova příbuzná se slovem voda: vodní, vodivý, vodnický, závod, podvodník, vodárna, vodička 2. Pomocí vhodných předpon obměňuj sloveso <i>volat</i>. Všímej si, jak se mění jeho význam: Sed', tebe jsem _volal. Učitel dnes _volal Petra. Výbor oddílu po zápase trenéra _volal z funkce. Nemohl to unést, proto _volal kamaráda. 3. V textu podtrhni slova složená: V dějepise jsme se dozvěděli, že rodokmeny některých panovnických rodů mohou být sáhodlouhé. 4. Vyjádři slovem složeným, jak říkáme: místu, kde se vyrábí pivo: vyučovacímu předmětu, který se zabývá státy i světadíly: chytání ryb: 5. Nahraď vyznačená cizí slova slovy českými se shodným či podobným významem: Součást českého jazyka tvoří gramatika. Ve volném čase hrají fotbal. Mám čas maximálně dvě hodiny. Půjdeme do centra města.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-2-02.2 ČJL-9-2-02.4

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Jazyková výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-2-03 Žák samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami
Indikátory	1. žák samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami
Ilustrativní úloha	
Předložky s a z Předložky s a z se v písmu rozlišují podle toho, s kterým pádem se ve větě pojí, a to bez zřetele k výslovnosti. 1. Se 7. pádem Se 7. pádem se pojí předložka s (se). Např. <i>s bratrem, s přítelem, s matkou, s prací, se psem, s nimi...</i> 2. S 2. pádem S 2. pádem se pojí předložka z (ze). <i>Té je možno využít ve spojení s 2. pádem vždy. Např. (jíst) z talíře, (vyjít) z domu, (vstát) ze židle, z postele, (sebrat) z podlahy...</i> (Pravidla českého pravopisu)	
1. Rozhodni, kam doplníš předložku s (se) a kam předložku z (ze): Vzlétnout ... letiště, rozejít se ... přítelem, vrátit se ... hor, radovat se nimi, odejít ... kina. 2. Rozhodni, zda je následující zápis předložek bezchybný: Večeřel jsem se sestrou v restauraci. Když jsme po večeři vyšli ze dveří na ulici, rozloučila se se mnou a ještě mi pak zamávala s okna auta. se sestrou ... ano/ne ze dveří ... ano/ne se mnou ... ano/ne s okna ... ano/ne	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-2-03.1

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Jazyková výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-2-04 Žák správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci
Indikátory	1. žák přiřadí slovo ke slovnímu druhu 2. žák určí slovní druh u slov odvozených od stejného základového slova 3. žák užije ve větách slova v náležitých tvarech množného čísla (slova jsou uvedena v č. j. v 1. p.) 4. žák zařadí slova vyznačená v textu ke slovním druhům (stejně slovo může mít ve větě různou slovnědruhovou platnost)
Ilustrativní úloha	
1. Slova uvedená v závorce doplň do věty ve správném tvaru. Dědeček postavil celou chatu (vlastní ruka). Týká se to pouze mne a mých (dvě kamarádka). Pánev se (tři vejce) stála na kraji stolu. 2. Ve větě <i>Ona má pravdu.</i> je slovo <i>má</i>: 1) zájmeno 2) sloveso 3) příslovce Ve větě <i>Máme pro vás překvapení.</i> je slovo <i>překvapení</i>: a) podstatné jméno b) přídavné jméno c) sloveso 3. Ve které větě/větách je slovo <u>kolem</u> neohebným slovním druhem? a) Chlubil se novým <i>kolem</i>. b) Projel <i>kolem</i> mne. c) Všude <i>kolem</i> se černal hustý les. 4. Na kterém řádku jsou uvedena pouze slova ohebná? a) věšet, věrně, stojan, haf b) peče, maže, dobře, špatně c) tento, oheň, hoch, lhát d) zдалipak, klid, bouře, svůj	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-2-04.1 ČJL-9-2-04.3 ČJL-9-2-04.4

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Jazyková výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-2-05 Žák využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace
Indikátory	1. žák využívá spisovný jazyk v projevu psaném i mluveném
Ilustrativní úloha	
1. Vysvětli spolužákovi některý z úkolů, které má rozhodčí ve sportu nebo hře, kterou znáš. Potom toto vysvětlení zapiš spisovně tak, aby mohlo být otištěno v klubovém časopise pro nováčky v tomto sportu. 2. Vyprávěj spolužákům o tom, co jsi prožil o prázdninách, seznam je s filmem, který jsi viděl nebo s knihou, kterou jsi četl. Užij spisovný jazyk.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-2-05.1

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Jazyková výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-2-06 Žák rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě i v souvětí
Indikátory	1. žák spojí větné členy ve větě do skladebních dvojic 2. žák nahradí jednoduchý větný člen větným členem několikanásobným, správně doplní interpunkční znaménko nebo spojku 3. žák doplní slovo podle naznačených syntaktických vztahů a určí doplněný větný člen (podmět, přísudek, předmět, přívlastek, příslovečné určení místa, času, způsobu) 4. žák vybere z několika vzorců ten, který odpovídá zadanému souvětí; žák vybere k zadanému vzorci z několika souvětí to, které je jím znázorněno
Ilustrativní úloha	
1. Urči vyznačené větné členy, nezapomeň na druh příslovečného určení a typ přívlastku: A) V závěru prochází stezka Milíčovským lesem. B) V závěru prochází stezka Milíčovským lesem. C) Závody v plavání se konají v sobotu. D) V Liberci uspořádali pro děti základních škol závody v lehké atletice. 2. Doplně neúplné věty dalším slovem tak, aby s tučně vtištěným tvořilo několikanásobný větný člen. Připoj je spojovacím výrazem, který vyjádří významový poměr uvedený v závorce. a) Dnes navštívím bratra..... (slučovací) b) Zápas nevyhrála Slavie..... (odporovací) c) Zlobí se na tebe nejen trenér..... (stupňovací) 3. Vyberte vzorec, který znázorňuje dané souvětí: Buď se ke všemu přiznáš, nebo všem řeknu, jak ses zachoval! a) 1VV, 2VH, 3VV b) 1VH, 2VH, 3VV c) 1VH, 2VV, 3VH	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-2-06.1 ČJL-9-2-06.2 ČJL-9-2-06.3 ČJL-9-2-06.4

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Jazyková výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-2-07 Žák v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slootovorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí
Indikátory	1. Žák píše bez pravopisných chyb
Ilustrativní úloha	
Doplň neúplná slova a své rozhodnutí odůvodni. Na stěně v_sí v_řezávané hodiny s pozlacen_m_ ručičkam_, které jsem zdědil po dědečkov_ a které odb_její čas zcela přesně. Pově_m_, na co m_slíš. O _elikonocích bychom rádi opět l_žoval_ v _lpských zimních střediscích. S tímto úkolem (mě/mně)..... musíš pomoci. Petrov_ se nejv_ce l_b_l_ Čapkov_ moderní pohádky.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-2-07.1

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	2. Jazyková výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-2-08 Žák rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití
Indikátory	1. žák v textu odliší jazykové prostředky útvarů národního jazyka (např.: spisovný jazyk x obecná čeština; spisovný jazyk x dialekt apod.) 2. žák nahradí typicky nespisovné vyjádření spisovným 3. žák posoudí vhodnost, či nevhodnost užití jazykových prostředků různých útvarů národního jazyka např. v umělecké literatuře, divadelní hře, veřejném projevu apod.
Ilustrativní úloha	
Převed' následující rozhovor do spisovného jazyka a poté obě podoby srovnej. Která z nich je podle tvého názoru vhodnější? Svoje rozhodnutí odůvodni. MATES: Buchty tvarohový! Dej mi! Tůdletu vod rohu! (<i>hrábne do pekáče, urve ji</i>) PLAJZNERKA: Deš od toho! Já už si s tebou nevím rady! Copak se to hltá takhle polosyrový? MATES: Dyž já se neudržím, jak vidím buchty... PLAJZNERKA: To vim! Ale práce ti smrdí. Koukej nasekat dříví! MATES: (<i>seká, polínko padá</i>): Ztracená práce! Vono to skáče jako živý! PLAJZNERKA: Mrťafo! Máš volšový ruce! Jako bys nebyl muskej! Taky že ne!	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-2-08.2 <i>Jan Drda: Dalskabáty, hříšná ves, aneb zapomenutý čert</i>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-3-01 Žák uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla
Indikátory	1. žák jmenuje (bez přerýávání celého děje) hlavní postavy přečteného příběhu, řekne, kde se odehrává, stručně vystihne hlavní děj, případně které hlavní děje se proplétají – odliší vedlejší děj od hlavního 2. žák v textu vyhledá místa, kde je vyjádřen pohled a názor vypravěče a kde je vyjádřen pohled nebo názor postavy 3. žák rozpozná v textu místa, která se liší od běžného dorozumívání svou formou nebo významem, a vysvětlí, jak na něj místo působí (i bez použití termínů) 4. žák vyjádří s pomocí učitele hlavní myšlenku díla (literárního, filmového, divadelního)
Ilustrativní úloha	
Promysli a vysvětlí, jak se ti v předloženém textu líbí výběr postav nebo prostředí, v němž se příběh odehrává. Najdi místa, která se liší od běžného dorozumívání. To v krčmě bylo rybářské, kde matrozů je dům, tam ze všech krajů sedali – od Golfu k ostrovům – a prášili a bafčili a pili džin a rum. O moři lhali ohnivém, kde bez pomoci jsou, o zemi lhali pod nebem a hvězdách nad hlavou – kdo chtějí rum a pijí líh, jak promluví, tak lžou.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-3-01.2 ČJL-9-3-01.3 <i>Rudyard Kipling: Balada o krčmě rybářské</i>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-3-02 Žák rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora
Indikátory	1. žák rozpozná výrazné rysy vypravěčského stylu, kterými se úryvek liší od neutrálního, neprofesionálního podání nějaké situace
Ilustrativní úloha	
Z kterých míst v textu poznáš, že vypráví zkušený vypravěč? Své rozhodnutí odůvodni. Protože jsem já hříšný už mnoho let nebyl na žádném kázání, šel jsem poslouchat. Přidal jsem se ze skromnosti k malému a tichému hloučkku; po delší době jsem pochopil, že jeho tématem je jenom školství, i přešel jsem k velikému zástupu, kde na kazatelnice poskakoval starší pán v cylindru, házel rukama tak, že jsem se bál, že přeletí přes zábradlíčko. Dalšímu zástupu kázala starší dáma; nejsem nijak proti ženské emancipaci, ale ženský hlas, víte, člověk to zkrátka nemůže poslouchat; a přece jen ženská je pro veřejnost od přírody handicapována svým orgánem (myslím hlasovým)...	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-3-02.1 <i>Karel Čapek: Anglické listy</i>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-3-03 Žák formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo
Indikátory	1. žák sdělí své dojmy z uměleckého díla a zformuluje důvody, proč se mu líbilo či nelíbilo, nebo čeho si na díle cení a proč
Ilustrativní úloha	
Vyjádři své dojmy z četby některého literárního díla a řekni, proč se ti líbilo, či nelíbilo.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-3-03.1

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-3-04 Žák tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie
Indikátory	1. žák vytvoří vlastní krátký prozaický nebo veršovaný text se zajímavým tématem a působivým vyjadřováním, které odpovídá tématu i záměru žáka jako autora, svůj záměr a volbu žánrové formy vysvětlí jako dodatek k textu
Ilustrativní úloha	
To v krčmě bylo rybářské, kde matrozů je dům, tam ze všech krajů sedali – od Golfu k ostrovům – a prášili a bafčili a pili džin a rum. O moři lhali ohnivém, kde bez pomoci jsou, o zemi lhali pod nebem a hvězdách nad hlavou – kdo chtějí rum a pijí líh, jak promluví, tak lžou. Přečetli jsme společně a prodiskutovali Baladu o krčmě rybářské od Rudyarda Kiplinga. Vzpomeň si na některou situaci ze života nebo z četby či filmu, která má podobně chmurný obsah a náladu. Vyjádři v několika větách, co se přihodilo, použij taková slova, která mohou u tvého čtenáře vyvolat stejnou náladu.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-3-04.1 <i>Rudyard Kipling: Balada o krčmě rybářské</i>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-3-05 Žák rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty
Indikátory	1. žák posoudí a zdůvodní, co v literárním textu považuje za hodnotné a proč
Ilustrativní úloha	
Promyslete a vysvětlete, jak se vám v předloženém textu líbí výběr postav nebo místo, kde se příběh odehrává. Asi dvě hodiny po sirénách dorazili jednorožci. Byli jen čtyři, z toho tři mladí. Nesli se hrdě za svým učitelem a zvědavě pomrkávali po okolí. Jeden Hance připadal povědomý. P'ujibo, to musí být P'ujibo, zajásala v duchu, že si vzpomněla na jeho jméno, a usmála se na něj. I já tě zdravím, uslyšela jeho hlas ve své hlavě. Potěšilo ji, že zareagoval a všiml si jí. No vida, jak je svět malý, pomyslela si. Draci přiletěli až před soumrakem. Přivítali se na dvoře s vedením školy a dřív, než mohly děti přijít blíž a prohlédnout si je, zmizeli směrem k útesům nad řekou. Hanka jen spočítala, že je jich sedm. Následující den jim profesorka Ferinová rozdala rudé pásky na ruku. „Aby bylo jasné, že jste přiděleni jako služba doprovázející draky.“ (...)	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-3-05.1 <i>Ilka Pacovská: Ostrov zasvěcení</i>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-3-06 Žák rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele
Indikátory	1. žák uvede základní znaky několika běžných žánrů, doloží svůj názor několika příklady, nejlépe z vlastní četby. 2. žák navrhne, ke kterému literárnímu druhu by mohl patřit čtený text 3. žák odliší, zda uvedený text je próza, poezie, nebo drama 4. žák vyjádří s pomocí učitele hlavní myšlenku díla (literárního textu, filmu, divadelního kusu)
Ilustrativní úloha	
1. Vysvětli, čím se liší povídka od bajky, v čem jsou si podobné, a ukaž to na některé povídky a bajky, které znáš. 2. Vysvětli, v čem je rozdíl a v čem podobnost mezi těmito dvěma texty: Sbohem galánečko Sbohem galánečko já už musím jít Kyselé vínečko podalas mně k pití Sbohem galánečko rozlučme sa v pánu Kyselé vínečko podalas mně v džbánu KRÁL: Tak dost. Podívejte se, já mám zakletou dceru. BYSTROZRAKÝ: Tohle chcete rýmovat? KRÁL: Co? Rýmovat? A sakra, já zapomněl. VŠEVĚD: Co jsi říkal? KRÁL: Říkal jsem, mám zakletou dceru. VŠEVĚD: No, a dál? KRÁL (tiše k Bystrozrakému): Honem, porad'! BYSTROZRAKÝ: Dceru, dceru, to je taky slovo! Co s tím? JASOŇ: Já bych věděl... BYSTROZRAKÝ: Já taky, ale to nemůžeme použít.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-3-06.1 ČJL-9-3-06.2 <i>Zdeněk Svěrák, Ladislav Smoljak: Dlouhý, Široký a Krátkozraký</i>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-3-07 Žák uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře
Indikátory	1. Žák posoudí, zda je text svým podáním spíše realistický, nebo romantický, spíše starobylý, nebo moderní, spíše citový, nebo intelektuální. Ke zjištění přidá jako příklad jméno některého autora píšícího podobně a uvede přibližné období jeho působení (určí půlstoletí)
Ilustrativní úloha	
Uveď, v které době byl podle tvého názoru text napsán. Převažuje podání realistické, nebo romantické? Své rozhodnutí dolož příklady z textu. „Zpočátku jsme opravdu byli několikrát přepadeni a šlo do tuha, ale že nás bylo dosti, přes čtyřicet, a že jsme se nedali, měli jsme pak pokoj od všeliké chasy loupežnické. Mnoho nám také pověst prospěla, nebo až i tu si vypravovali o českých husitech, jací jsou to bojovníci, zrovna s ďáblem spřažení.“	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-3-07.1 <i>Alois Jirásek: Z Čech až na konec světa</i>

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-3-08 Žák porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování
Indikátory	1. žák uvede, proč upřednostňuje filmové zpracování díla nebo literární četbu, případně proč přijímá obojí
Ilustrativní úloha	
Vyber si filmové zpracování knihy, kterou jsi četl, na film se podívej a napiš, v čem se ti více líbil film a v čem knížka.	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-3-08.1

Vzdělávací obor	Český jazyk a literatura
Ročník	9.
Tematický okruh	3. Literární výchova
Očekávaný výstup RVP ZV	ČJL-9-3-09 Žák vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích
Indikátory	1. žák uvede vedle internetových vyhledávačů (Google aj.) další zdroje, v nichž může najít určitý typ informace 2. žák odlišuje v médiích informační prameny, které mají rysy profesionální, od těch, které jsou zřetelně osobní 3. žák vyhledá v odborné publikaci místa, která pojednávají o zadaném pojmu
Ilustrativní úloha	
Vypiš z předložené encyklopedie (např. Slovník české literatury po r. 1945, Slovník českých spisovatelů) základní údaje o určitém autorovi a jeho díle. Na základě prostudovaného materiálu vytvoř encyklopedické heslo o některém autorovi (podle vlastního výběru): se narodil v roce a zemřel v roce Vystudoval a stal se Celý život se zajímal o Jeho nejvýznamnější dílo/díla:	
Poznámky k ilustrativní úloze	ČJL-9-3-09.1 ČJL-9-3-09.2